

Ліля ВАСИШАК

Особливими нас роблять не слабкі м'язи, уражена нервова система чи труднощі у навчанні, але образ Бога в нас, для якого слабкість не є обмеженням.

Життя – це найпрекрасніший дарунок Бога. І як часто ми забуваємо Йому за цей дар подякувати! Звісно, Богові не розходитьсь в тому, щоб ми на кожному кроці тарахкотили «дякую, дякую». Ідеться про наше вміння чи, радше, невміння приймати цей дарунок, яким є життя. Нам так багато подаровано, а ми це все вдало вміємо приписати своєму розумові, талантам, винахідливості й часто любимо повторювати: «Я в житті всього досягнув сам!», але забуваємо найважливіше: дар – це вияв любови. Мені даровано багато, тому що я – возлюблена дитина Божа. Як це прекрасно, коли знаєш, що тебе люблять!

Як це чудово бути людиною і жити! Просто бути людиною, дивитися на небо, сонце й квіти, а ввечері – на зорі... Дивитися на дітей, сміятися, працювати, любити, мріяти, давати волю уяві, радіти: все це – не що інше, як свято щодня. Жити цілком просто, бути добрим, не прагнути всім заволодіти, не бути заздрисним, не скаржитися, а натомість – допомагати, співчувати, втішати, відвідувати недужих, бути там, де потрібно, виснажуватися задля інших... І все це не тому, що так треба чи годиться, а тому, що так нам хочеться, бо ми – люди, люди серед інших людей, бо бачимо, що діється навколо.

Найбільша загроза нашого часу полягає в тому, що ми живемо у «вік корисности»! «А яка з цього користь?» – запитують люди. Навколо них завжди метушня, вони завантажені працею і ніколи не мають часу, і все намагаються прораховувати так, щоб отримати вигоду. Спершу працюємо, щоб жити, та згодом праця так нас поглинає, що забуваємо жити.

І серед такої життєвої метушні нам важко зупинитися, поглянути на себе і стати собою. Але живуть серед нас ті, хто відрізняється від оточення. Для них слова «кар'єра», «здобуток», «професійний успіх» не мають жодного значення. Вони цікавляться речами, які інших не цікавлять, не вміють висловлювати свої погляди і думки, їх іноді важко зрозуміти, їх ритм життя – це передусім ритм їх щирих і таких вразливих сердець. Таких осіб називають розумово неповносправними. Вони відрізняються від інших своїми особливими потребами. Їх ми не завжди помічаємо у своєму житті, а частіше – не хочемо помічати (це так званий «синдром невидимої людини», коли не зауважуємо, що поруч з нами живе особа). Ми помічаємо її фізичну присутність, але вдаємо, що не бачимо її. Чому така реакція? Через нерозуміння і страх. Боїмося того, чого не знаємо, того, що є інакшим.

Ми й досі користуємося медичною моделлю бачення, яка заважає нам розпізнати у неповносправній людині особу з її життєвими радостями і проблемами, особу, котра має власні прагнення – бути прийнятою такою, якою є, мати друзів, радіти, святкувати дні народження, тобто жити повноцінно, незважаючи на свої обмеження.

Розповідь матері неповносправного хлопця

«Я багато років дивилася на свого сина і думала, для чого його життя – адже він нічого не може робити, не ходить, не говорить? Я не могла зрозуміти, для чого він Богові у цьому світі? Але прийшов час – і мій син почав усміхатися. Його усмішка така щира, добра. Скількох людей він доторкнув до серця своєю посмішкою! І я зрозуміла, що його

покликання у житті – усміхатися, бути „професором усмішки”. Це таке серйозне, таке велике покликання!»

Щоправда, їхні дари очима цього світу не завжди належно оцінені. В очах сучасників важливо, коли ти сильний і розумний. Цей світ не оцінює таких дарів неповносправних осіб, як щирість, відкритість серця, безпосередність, глибина стосунків. А це насправді важливо.

Багато можна навчитися від людей неповносправних, котрих суспільство часто відкидає. Своєю присутністю вони збагачують наше життя, стають справжніми вчителями для нас. Це, свого роду, дріжджі у тісті суспільства. Всевишній наділив їх неабиякою здатністю змінювати серця тих, хто їх оточує, даруючи їм нагоду поглянути на цілковито новий для них бік життя, характерними рисами якого є спрямованість досередини, любов, схильність до глибоких роздумів.

«Ми довго молились Богові, щоб Він вилікував нашу дитину. Бог відповів на наші молитви. Але не так, як ми сподівалися. Він зцілив наші серця, дав нам сили долати труднощі, очистив наші серця від злості, почуття образи. Він навчив нас любити».

Кожна людина, якою б не була її неповносправність, є безцінною, а тому заслуговує на любов, повагу та право на самореалізацію. Неповносправні розумово – це люди, наділені особливими якостями сердечности, безпосередности, простоти. Саме тому вони можуть допомогти усім нам відкрити справжню красу і глибину людських стосунків, красу і радість життя.

Дуже часто можна почути суспільну думку, що людям з обмеженими можливостями найбільше потрібна любов. Безумовно, це так. Неповносправні особи і справді мають особливі потреби, але не тільки, щоб ними заопікувалися. Вони мають особливу потребу подарувати нам те, що найкраще вміють дарувати – своє серце. Адже наше серце, таке, яким воно є, не потребує ані почестей, ані слави, ані влади. Єдина його потреба – це любов та єднання зі серцями інших людей. І жодна неповносправність не може перешкодити серцю любити...

Ми живемо у такому світі, в якому досконалість плутають із намаганням бути «вищими», «першими», «в центрі», «кимось». А справжньою досконалістю є любов. Тільки крізь призму любови можемо зрозуміти слова Ісуса Христа: «Тож будьте досконалі, як Отець ваш Небесний досконалий» (Мт. 5:48).

Хто живе з розпростертими обіймами, звичайно, кар'єри не зробить, але може обійняти багато людей

Коли народжується неповносправна дитина, проблеми якої сучасна медицина неспроможна розв'язати, головним завданням є допомогти такій особі та її сім'ї навчитися жити з цією неповносправністю, і щобільше – попри всі труднощі та обмеження, віднайти у житті те, що робить його справді щасливим і радісним.

Цей прорив, вихід з ізоляції, не завжди легкий, не завжди просто віднайти мости порозуміння зі світом. Одним із таких мостів є Міжнародний християнський рух спільнот «Віра і Світло» для розумово неповносправних осіб, їхніх сімей та приятелів-волонтерів. Засновником руху «Віра і Світло» є Жан Ванье – відомий сучасний письменник і богослов. Він народився у 1929 році в сім'ї генерал-губернатора Канади. Спочатку Жан

Ваньє був морським офіцером, згодом навчався у Торонтському університеті, де здобув звання доктора філософії. Однак потім він залишив університетську кар'єру. А в 1964 році заснував «Лярш-Ковчег» – мережу спільнот у всьому світі, в яких розумово неповносправні особи та молодь-асистенти розділяють своє життя у праці, дружбі та молитві, мешкаючи у невеликих домівках. А в 1971 році Жан Ваньє започаткував рух «Віра і Світло».

В Україні рух «Віра і Світло» розпочав свою діяльність у 1992 році, у Львові. В Україні тепер існує 28 таких спільнот, у тому числі: в Києві, Львові, Тернополі, Тячеві, Хусті, Кам'янці-Подільському, Жовкві, Стрию, Кохавино, Новому Роздолі, в Трускавці.

У «Вірі і Світлі» неповносправні особи мають можливість любити і бути любленими, ділячись багатством своїх сердець, щирістю та вірністю.

На наше глибоке переконання, розумово неповносправна особа є неповносправною на рівні інтелекту, але дуже багатую – на рівні серця. Тому метод, яким найчастіше користуються в спільнотах «Віра і Світло», – це метод серця, адже для неповносправних не суттєво, який статус ви займаєте в суспільстві, для них найважливіше – чи приймає ви їх, чи любите. Саме тому приятелі-волонтери «Віри і Світла» намагаються завжди бути поруч зі своїми друзями (саме так називають неповносправних осіб у спільнотах «Віра і Світло»). Найбільший дарунок, який приятель може дати другові – це не подарунки, не задоволення усіх потреб, а дарування свого часу і уваги, любові і турботи, одним словом – самого себе.

Покликання молоді – не просто допомагати неповносправним чи розглядати їх як об'єкт для вияву милосердя, а, радше, вважати їх джерелом життя і сопричастя. Ми живемо не тільки для того, щоб зцілювати їхні рани, а дозволити їм зцілити наші рани, рани наших душ. І тому пам'ятаймо, що прийшли не для того, щоб досвідом своїх умінь і навичок направляти щось «зіпсуте», а покликані віднайти, відкрити приховані можливості – навіть найменші – кожного з наших друзів, щоби підтримати їх на нелегкій дорозі життя.

Батьки у спільнотах «Віра і Світло» відчувають підтримку і можуть по-новому побачити особливу внутрішню красу своєї дитини. Дітям неабияк потрібно радіти разом із батьками, а також бачити, що батьки щасливі бути поряд з ними. Батьки можуть дати одне одному те, що не може дати їм ніхто інший – відчуття солідарності, відчуття несамотності. Розуміння, яке вони віднаходять, творить між ними особливу єдність. І ця єдність дає батькам незвичайну силу – силу змінювати цей світ. Змінювати з любові до своєї дитини та з бажання допомогти їй віднайти своє місце у цьому світі й бути щасливою в ньому.

Краса життя розкривається перед нами тоді, коли зупиняються всілякі підрахунки, коли живеться просто і радісно. Таким є життя неповносправної особи: тихе, радісне, інколи сумне, а часом і з присмаком гіркоти. Їм буває деколи важко зрозуміти, чому все відбувається саме так, але вони вміють подякувати Богові за кожну хвилину свого життя, бачити у світі насамперед його красу і добро, а не вади й зло. Зупинитись і послухати спів пташок, вдихнути на повні груди чистого повітря, помилуватись красою квітів при дорозі. Як мало речей потрібно їм для щастя, для того, щоб на їхньому обличчі з'явилася усмішка!

Зустрівшись з таким багатством душ неповносправних осіб, з такою красою їхніх сердець, мимоволі усвідомлюєш обмеженість та недоречність етикетки «неповносправний». Чи ж не кожен з нас у чомусь неповносправний? І невідомо, яка неповносправність є важчою: серця чи ніг, здатності мислити чи здатності любити?

У природі Бог створив різні квіти: великі й малі, яскраві й ледь помітні. Але кожна квітка має свою неповторну красу, і для кожної знаходиться місце під сонцем. Так і люди – слабкі та сильні, з різними здібностями та обмеженнями – потребують одне одного. І життя кожного – безцінне, а дар кожного – неповторний. Ми разом можемо творити світ миру та любови. Світ, у якому приготоване місце для кожного, в якому життя кожної людини є чимось сокровенним. Ось тоді всі разом ми зможемо усвідомити, що людство – це як одна велика мозаїка, краса якої ніколи не буде явлена вповні, якщо кожен з нас не посяде єдине, неповторне, відведене саме йому місце.

Л. Васишак. Незбагненна тайна життя // Слово № 2 (39) (2009) с. 36-37